
Skýrsla um starfsemi
yfirkattanevndar
á árinu 2021

1. Hlutverk yfirskattanefndar

Yfirskattanefnd starfar samkvæmt lögum nr. 30/1992, um yfirskattanefnd, með síðari breytingum, og öðrum lögum þar sem kveðið er á um verkefni og skyldur nefndarinnar.

Yfirskattanefnd er æðsti úrskurðaraðili innan stjórnarsýslunnar í þeim málum sem í valdsvið hennar eru lögð. Ákvörðunum nefndarinnar verður því ekki skotið til fjármála- og efnahagsráðherra eða annars aðila innan stjórnarsýslunnar.

Í lögum um yfirskattanefnd er mælt fyrir um að nefndin skuli úrskurða í kærumálum vegna skatta, gjalda og sekta sem lagðar eru á eða ákvarðaðar af ríkisskattstjóra eða skattrannsóknarstjóra í umboði hans. Þá skuli nefndin úrskurða í kærumálum vegna ákvarðana tollyfirvalda og annarra stjórnvalda um álagningu skatta og gjalda, eftir því sem nánar er ákveðið í lögum. Í lögum er kveðið á um nokkur önnur verkefni yfirskattanefndar sem varða skattalöggjöf á ýmsan hátt.

Með lögum nr. 29/2021, um breytingu á lögum er varða rannsókn og saksókn skattalagabrota, sem öðluðust gildi þann 1. maí 2021, voru m.a. gerðar þær breytingar á tilhögun skattamála að embætti skattrannsóknarstjóra ríkisins var lagt niður frá og með 1. maí 2021 og varð frá þeim degi sérstök eining innan Skattsins með heitinu skattrannsóknarstjóri. Samhliða þessu var gerð sú breyting á hlutverki yfirskattanefndar að nefndin tekur ekki lengur frumákvörðun um skattsektir heldur ber yfirskattanefnd að úrskurða um kærur vegna sektarákvarðana skattrannsóknarstjóra og fara þannig með endurskoðun slíkra ákvarðana að fenginni kæru. Öllum sektarmálum, sem var ólokið fyrir yfirskattanefnd við gildistöku laganna þann 1. maí 2021, var í kjölfarið vísað frá yfirskattanefnd og send ríkisskattstjóra til meðferðar, sbr. t.d. úrskurð yfirskattanefndar nr. 87/2021.

Verkefni yfirskattanefndar á árinu 2021 má sundurliða sem hér segir:

- Kærumál vegna ákvarðana ríkisskattstjóra um skatta og skattstofna, svo og vegna annarra ákvarðana ríkisskattstjóra, eftir því sem nánar er ákveðið í lögum. Samkvæmt þessu má m.a. skjóta til nefndarinnar ákvörðunum (úrskurðum) ríkisskattstjóra um tekjuskatt (lög nr. 90/2003), útsvar (lög nr. 4/1995), tryggingagjald (lög nr. 113/1990), virðisaukaskatt (lög nr. 50/1988) og bifreiðaskatta (lög nr. 87/2004 og nr. 39/1988). Jafnframt úrskurðar yfirskattanefnd um kærur vegna bindandi álita sem ríkisskattstjóri lætur uppi samkvæmt lögum um bindandi álit í skattamálum (lög nr. 91/1998). Tilteknar sektarákvarðanir ársreikningaskrár og ákvarðanir ríkisskattstjóra um endurgreiðslur virðisaukaskatts eru einnig kærnanlegar til yfirskattanefndar, sem og ákvarðanir hans um lokunarstyrki (lög nr. 38/2020), tekjufallsstyrki (lög nr. 118/2020) og viðspyrnustyrki (lög nr. 160/2020).
- Kærumál vegna ágreinings innflytjenda og tollyfirvalda í tollamálum (tollalög nr. 88/2005), þar á meðal vegna ákvörðunar tollyfirvalda um gjaldskyldu,

tollverð og tollflokkun. Einnig má kæra bindandi álit tolyfirvalda um tollflokkun vöru til yfirskattanefndar.

- Kærumál vegna ákvarðana sýslumanna um erfðafjárskatt (lög nr. 14/2004) og stimpilgjald (lög nr. 138/2013).
- Kærumál vegna ákvarðana um fjárhæð endurgreiðslna til kvikmyndaframleiðenda (lög nr. 43/1999) og bókaútfendenda (lög nr. 130/2018).

2. Tölulegar upplýsingar

2.1. Kærur og önnur mál til yfirskattanefndar árið 2021

Í ársbyrjun 2021 voru 66 mál til meðferðar hjá yfirskattanefnd, en þar af lágu málgögn og eftir atvikum umsögn viðkomandi stjórnvalds fyrir í 50 málum sem voru þannig tilbúin til meðferðar.

Á árinu 2021 bárust yfirskattanefnd 214 mál til meðferðar. Þar af voru 185 kærur vegna ákvarðana ríkisskattstjóra um skatta, gjöld og endurgreiðslur, 12 kærur vegna tollamála, sjö kærur vegna ákvarðana sýslumanna um erfðafjárskatt eða stimpilgjald og ein kæra vegna ákvörðunar nefndar um stuðning við útgáfu bóka á íslensku, þ.e. alls 205 kærumál. Mál frá skattrannsóknarstjóra ríkisins til ákvörðunar um skattsekt voru níu talsins.

Fjöldi nýrra mála til yfirskattanefndar á árinu 2021 var svipaður og á undanförunum árum. Þetta kemur nánar fram í eftirfarandi yfirliti:

Tafla 1. Ný mál á árunum 2016–2021.

	2016	2017	2018	2019	2020	Meðaltal 2016-2020	2021
Skattamál	181	131	161	145	165		185
Tollamál	11	5	16	13	13		12
SRS	37	37	30	26	18		9
Sýslum.o.fl.	20	15	2	8	19		8
Samtals	249	188	209	192	206	209	214

2.2. Afgreidd mál árið 2021

Á árinu 2021 kvað yfirskattanefnd upp 223 úrskurði. Þá lauk einu máli með því að kærandi afturkallaði kæru sína. Samtals voru því afgreidd 224 mál á árinu. Samanburður við afgreidd mál á fimm síðustu árum kemur fram í eftirfarandi yfirliti:

Tafla 2. Afgreidd mál á árunum 2016–2021.

	2016	2017	2018	2019	2020	Meðaltal 2016-2020	2021
Úrskurðir							
– kærumál	243	177	162	167	169		214
– sektarmál	32	25	40	34	22		9
Annað	5	6	4	11	5		1
Samtals	280	208	206	212	196	220	224

Það einkennir afgreidd mál á árinu að nokkur hluti þeirra var vegna kærumála í tilefni mótvægisáðgerða stjórnvalda vegna heimsfaraldurs kórónuveiru. Úrskurðir um slík mál voru 32 talsins.

Í eftirfarandi töflu er gerð nánari grein fyrir afgreiðslu mála árið 2021. Kemur þar fram móttökuár þeirra mála sem afgreidd voru á árinu.

Tafla 3. Afgreidd mál á árinu 2021.

Komuár	Mál til meðferðar 1.1.2021	Ný mál á árinu	Úrskurðir	Önnur málalok	Samtals afgreidd mál	Ólokið 31.12. 2021
2020	66		66		66	
2021		214	157	1	158	56
Samtals	66	214	223	1	224	56

Eins og taflan ber með sér var á árinu 2021 lokið við öll mál sem voru til meðferðar frá fyrra ári. Þá voru rúmlega 70% mála sem bárust á árinu 2021 afgreidd á sama ári.

2.3. Niðurstöður mála

Í töflu 4 er að finna skiptingu úrskurða, annars vegar úrskurða í kærumálum og hins vegar úrskurða um skattsektir, eftir niðurstöðu máls. Úrskurðir í kærumálum eru felldir í flokka eftir því hvort úrskurður leiddi til lækkunar gjalda eða ekki. Í fyrri flokkinn eru taldir úrskurðir þar sem krafa kæranda er tekin til greina að hluta eða öllu leyti eða ákvörðun stjórnvalds er felld úr gildi. Í síðari flokkinn eru taldir úrskurðir þar sem hin kærða ákvörðun stendur óhöggðu sökum þess að kröfu kæranda er hafnað að öllu leyti eða ef máli er vísað frá yfirskattanefnd. Sundurliðun úrskurða um skattsektir er hliðstæð, þ.e. hvort sekt var ákvörðuð eða ekki. Í síðari flokkinn falla m.a. sektarmál sem vísað var frá af ýmsum ástæðum. Til samanburðar eru tölur tveggja fyrri ára.

Tafla 4. Niðurstöður úrskurða árin 2019, 2020 og 2021.

Ár	Kærumál			Skattsektarmál		
	Fjöldi úrskurða	Lækkun gjalda	Önnur niðurstaða	Fjöldi úrskurða	Sekt	Ekki sekt
Árið 2019	167	61 (37%)	106 (63%)	34	31	3
Árið 2020	169	73 (43%)	96 (57%)	22	14	8
Árið 2021	214	84 (39%)	130 (61%)	9	4	5

Í töflu hér að neðan er að finna nánari greiningu úrskurða í kærumálum á árinu 2021, alls 214 úrskurða, með tilliti til niðurstöðu þeirra. Liðurinn „Fallist á kröfu að öllu leyti“ tekur m.a. til þess þegar hin kærða ákvörðun er felld úr gildi vegna annmarka á meðferð máls, einnig þegar það leiðir til þess að kærðu er vísað til meðferðar stjórnvalds að nýju. Liðurinn „Máli vísað til meðferðar að nýju“ á aðallega við um tilvik þegar kæruefni

hefur ekki verið lagt fyrir stjórnvald eða mál af annarri ástæðu ekki fengið fullnægjandi meðferð hjá stjórnvaldinu.

Tafla 5. Niðurstöður úrskurða í kærumálum árið 2021.

Stjórnvald	Fallist á kröfu að öllu leyti	Fallist á kröfu að hluta	Máli vísað til meðferðar að nýju	Kæru hafnað eða vísað frá
Ríkisskattstjóri	51	24	17	104
Tollgæslustjóri	4	1		4
Sýslumenn	2	2		4
Stuðn. bóka á ísl.				1
Samtals	57	27	17	113

2.4. Gjaldabreytingar yfirskattanefndar

Samkvæmt lögum um yfirskattanefnd er meginregla að viðkomandi stjórnvald (ríkisskattstjóri, sýslumaður o.s.frv.) skal framkvæma gjaldabreytingar sem stafa af úrskurði yfirskattanefndar. Ráðherra getur ákveðið með reglugerð að yfirskattanefnd framkvæmi gjaldabreytingar er varða ákveðna skatta og/eða gjöld. Hefur sú heimild verið nýtt hvað snertir (a) tekjuskatt og önnur gjöld til ríkissjóðs sem ríkisskattstjóri leggur á einstaklinga eða lögaðila samhliða tekjuskatti, (b) útsvar og (c) virðisaukaskatt vegna viðskipta innanlands.

Í töflu 6 er að finna yfirlit um gjaldabreytingar sem leitt hafa af úrskurðum yfirskattanefndar á árinu 2021 og nefndin hefur tilkynnt til innheimtumanns. Breytingar á yfirfæranlegu tapi eru ekki taldar til gjaldabreytinga í þessu sambandi. Jafnframt kemur fram í töflunni fjárhæð ákvarðaðra skattsekta á árinu svo og fjárhæð málskostnaðar sem úrskurðaður hefur verið til greiðslu úr ríkissjóði. Til samanburðar eru fjárhæðir fyrir árið 2020. Til viðbótar gjaldabreytingum samkvæmt þessu yfirliti koma breytingar á aðflutningsgjöldum og öðrum sköttum eða gjöldum sem stjórnvöld framkvæma vegna úrskurða yfirskattanefndar.

Tafla 6. Yfirlit um tilkynntar gjaldabreytingar, skattsektir og málskostnað samkvæmt úrskurðum yfirskattanefndar árið 2021.

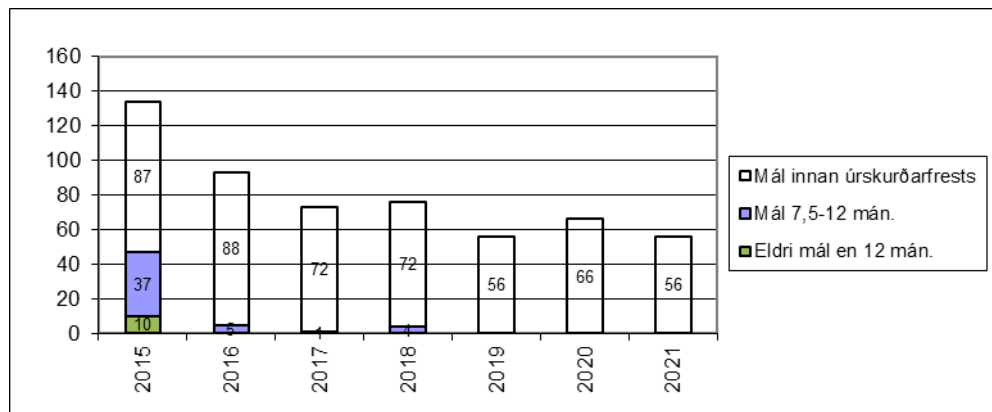
	Árið 2021	Árið 2020
Tekjuskattur og önnur gjöld til ríkissjóðs sem lögð eru á samhliða álagningu tekjuskatts, þ.m.t. hækkun frádráttarliða (barnabætur, vaxtabætur, skattafsláttur v/próunarkostnaðar o.fl.)	-900.824.938	-130.072.072
Útsvar	-202.484.054	-32.451.031
Virðisaukaskattur	-15.570.893	0
Alls lækkun gjalda	-1.118.879.485	-162.523.103
Skattsektir (mál frá SRS)	57.000.000	152.300.000
Málskostnaður úr ríkissjóði	5.480.000	2.962.900

2.5. Mál til meðferðar í árslok 2021

Í árslok 2021 voru 56 mál til meðferðar hjá yfirskattanefnd. Þar af voru sex mál til umsagnar hjá ríkisskattstjóra eða öðru stjórnvaldi eða höfðu ekki verið send til umsagnar í árslok. Þannig voru 50 mál tilbúin til meðferðar fyrir nefndinni. Ekkert þeirra mála var komið fram yfir úrskurðarfrest nefndarinnar.

Á mynd 1 er að finna yfirlit um mál sem til meðferðar voru í árslok 2015–2021, sundurliðað eftir því hversu lengi mál hafði beðið afgreiðslu.

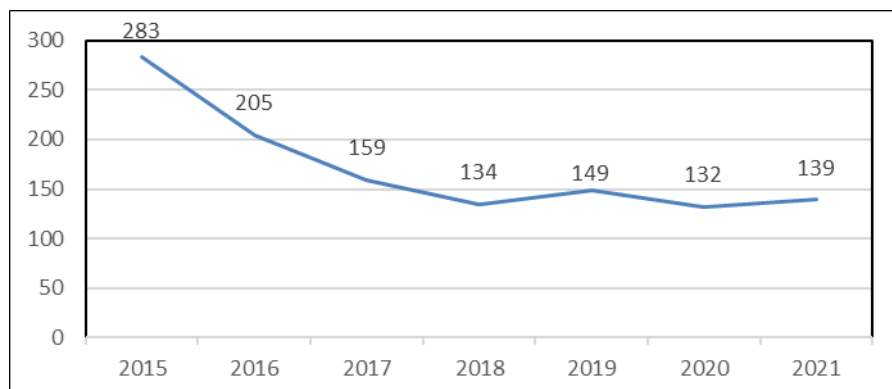
Mynd 1. Mál til meðferðar í árslok 2015–2021, sundurliðað eftir aldri.

2.6. Málsmeðferðartími

Hámarksfrestur yfirskattanefndar til að úrskurða í málum er u.þ.b. 7,5 mánuðir eða um 225 dagar. Á mynd 2 er gerð grein fyrir þróun málsmeðferðartíma á árunum 2015–2021, talið í dögum frá móttöku máls þar til úrskurður var sendur málsaðila. Málsmeðferðartími var að meðaltali 139 dagar á árinu 2021. Lengst var mál 393 daga til meðferðar en skemmst 19 daga.

Mynd 2. Málsmeðferðartími (dagar) árin 2015–2021.

2.7. Samstarf við aðrar úrskurðarnefndir

Frá árinu 2020 hefur yfirskattanefnd deilt húsnæði sínu á 2. hæð Borgartúns 21 með úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála (UUA). Samkvæmt samningi nefndanna hafa þær hvor um sig einkaafnot af tilteknu skrifstofurými, svo og er netkerfi og allur tölvubúnaður aðskilinn. Að öðru leyti er aðstaða nefndanna sameiginleg, þar á meðal afgreiðsla, fundaherbergi og kaffistofa. Að mati yfirskattanefndar hefur þetta samstarf reynst vel.

Frá ársbyrjun 2020 hefur yfirskattanefnd annast um skrifstofuhald fyrir kærufnd útboðsmála (KNU). Það felst m.a. í þessu verkefni að taka við kærum og öðrum gögnum til nefndarinnar, skrá þau og miðla til viðkomandi varnar- og hagsmunaaðila, annast samskipti við nefndarmenn, svo og að sjá um birtingu ákvarðana og úrskurða, þar á meðal á vefsvæði til opinberrar birtingar. Starfsmaður sem sinnir hliðstæðum viðfangsefnum vegna yfirskattanefndar hefur aðallega annast þessi störf. Frá því síðla árs 2021 hefur lögfræðimenntaður starfsmaður yfirskattanefndar haft þann aðalstarfa að undirbúa mál til úrskurðar á vegum KNU og annast ýmsa umsýslu vegna nefndarinnar. Má ætla að frá þeim tíma teljist rúmlega eitt og hálf stöðugildi hjá yfirskattanefnd vera vegna KNU. Á árinu 2021 bárust 48 mál til meðferðar hjá KNU.

2.8. Birting úrskurða

Úrskurðir yfirskattanefndar, sem teljast hafa almenna þýðingu, eru birtir á vef nefndarinnar. Úrskurðir ársins 2021, sem hér falla undir, voru allir birtir innan 30 daga frá því að þeir voru kveðnir upp, svo sem að er stefnt eftir þeim markmiðum sem nefndin hefur sett sér. Alls hafa verið birtir 113 úrskurðir, uppkveðnir á árinu 2021, á vef nefndarinnar og er það um 50,7% af uppkveðnum úrskurðum ársins 2021. Til samanburðar voru birtir 73 úrskurðir frá fyrra ári sem er um 38,6% af uppkveðnum úrskurðum ársins 2020.

3. Nefndarmenn og starfsmenn

Í yfirskattanefnd skulu eiga sæti fimm eða sex menn, þar af fjórir sem hafa starfið að aðalstarfi. Nefndarmenn eru skipaðir til starfa til sex ára í senn.

Í lok ágúst lét Ólafur Ólafsson af starfi formanns yfirskattanefndar og var Sverrir Örn Björnsson skipaður til að gegna því starfi frá sama tíma en Ólafur var skipaður varaformaður nefndarinnar. Ekki urðu aðrar breytingar á skipan yfirskattanefndar á árinu 2021.

Nefndarmenn, sem höfðu starfið að aðalstarfi á árinu 2021, voru:

- Anna Dóra Helgadóttir, lögfræðingur.
- Ólafur Ólafsson, lögfræðingur, formaður til 31. ágúst og varaformaður frá þeim tíma.
- Sverrir Örn Björnsson, lögfræðingur, varaformaður til 31. ágúst og formaður frá þeim tíma.
- Þórarinn Egill Þórarinsson, lögfræðingur.

Nefndarmaður í hlutastarfi á árinu 2021 var:

- Bjarnveig Eiríksdóttir, lögmaður.

Júlíus Smári, lögfræðingur, gegndi starfi skrifstofustjóra yfirskattanefndar. Auk hans og þeirra nefndarmanna, er hafa starfið að aðalstarfi, voru meginhluta ársins 2021 fjórir starfsmenn hjá yfirskattanefnd. Ársverk voru 8,6 sem var óbreytt frá fyrra ári.

4. Útdráttur úr ársreikningi fyrir árið 2021

Yfirlit um afkomu ársins 2021

	2021	2020
Tekjur		
Tekjufærsla fjárveitinga	168.600.000	167.700.000
Framlög og ýmsar tekjur	17.233.496	11.813.902
Tekjufærsla frestaðra tekna fyrri ára	878.066	1.108.339
Tekjur samtals	<u>186.711.562</u>	<u>180.622.241</u>
Gjöld		
Laun, launatengd gjöld og starfsmannakostnaður ...	151.908.393	140.317.861
Annar rekstrarkostnaður	39.858.763	40.544.326
Afskriftir	878.066	1.108.339
Gjöld samtals	<u>192.645.222</u>	<u>181.970.526</u>
Afkoma (tap) fyrir fjármagnsliði	(5.933.660)	(1.348.285)
Fjármunatekjur og (fjármagnsgjöld)		
Vaxtagjöld, verðbætur og gengistap	<u>(19)</u>	<u>(621)</u>
Afkoma ársins	<u>(5.933.679)</u>	<u>(1.348.906)</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2021

	31.12.2021	31.12.2020
Eignir		
Fastafjármunir		
Varanlegir rekstrarfjármunir:		
Áhöld, tæki og búnaður	3.085.715	3.828.461
Farartæki og vélar	19.225	0
Fastafjármunir samtals	<u>3.104.940</u>	<u>3.828.461</u>
Veltufjármunir		
Tengdir aðilar	31.136.639	40.703.538
Aðrar kröfur og fyrirframgreiddur kostnaður	847.120	0
Handbært fé	2.669.479	15.826
Veltufjármunir samtals	<u>34.653.238</u>	<u>40.719.364</u>
Eignir samtals	<u>37.758.178</u>	<u>44.547.825</u>
Eigið fé og skuldir		
Eigið fé		
Hrein eign	13.086.321	21.123.008
Eigið fé samtals	<u>13.086.321</u>	<u>21.123.008</u>
Skuldir		
Skammtímaskuldir		
Viðskiptaskuldir	872.702	2.394.159
Ýmsar skammtímaskuldir.....	19.395.707	17.049.144
Frestun tekjufærslu fjárfestingaheimilda	4.403.448	3.981.514
Skuldir samtals	<u>24.671.857</u>	<u>23.424.817</u>
Eigið fé og skuldir samtals	<u>37.758.178</u>	<u>44.547.825</u>